

ERHVERVSJURA

BAGMANDSPOLITIETS EFFEKTIVITET KAN GIVE BAGSLAG

OPKLARING: Bagmandspolitiet er fulgt med tiden – på godt og ondt. Tendensen med at sætte alt op i et regneark bør den særlige enhed for efterforskning af økonomisk kriminalitet tage op til revision.

LARS BO LANGSTED
professor,
Aalborg Universitet,
Juridisk Institut

erhverv@jp.dk

Bagmandspolitiet, SØK, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og siden 1. januar 2013 (noget ubemærket) Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK). Kært barn har mange navne, siger man, men dels har bagmandspolitiet tidligere været en torn i øjet på ganske mange – og dermed ikke nødvendigvis særligt "kært" – dels fyldte "barne" 40 år sidste år og må således siges at være kommet til skelsår og alder.

I år skal bagmandspolitiet have ny chef, og det er faktisk ikke noget, der sker så frygteligt tit. Samtidig viser erfaringen, at det betyder ganske meget for den måde, bagmandspolitiet agerer på, hvem der sidder i spidsen.

Det var Hervert Grell, der i 1973 blev den første chef, og siden fulgte personligheder som Finn Meilby, Michael Clan, Henning Thiesen og siden 2006 Jens Madsen, der med årsskiftet blev ny chef for PET. Hans efterfølger er endnu ikke ansat. Det er en god anledning til at forsøge at gøre status: Er bagmandspolitiet fortsat et specialorgan, der afprøver grænser og forsøger at dæmpe op for lidt for "kreative" forretningsfolk, der jonglerer i gråzoneområdet mellem lovlig og ulovlig virksomhed, eller er det blevet et strømlinet forvaltningsorgan, der med begrænsede ressourcer forsøger at få så mange domfældelser hjem som overhovedet muligt?

Svaret er naturligvis ikke et enten eller, men der er ingen tvivl om, at bagmandspolitiet er "fulgt med tiden", og at ord som produktivitet og effektivitet på godt og ondt i dag er blevet nøgleord både der og hos anklagemyndigheden i det hele taget. Som bagmandspolitiet triumferende trompeterede i sit jubilæumsskrift sidste år:

»Anklagemyndighedens specialstyrke, SØIK, fejrer jubilæum på en bølge af succes.«

Og man kunne længere inde i pamfletten læse, at »... netop specialenhedens projektstyringsmodel, der sikrer kontrol, fremdrift og "value for money" i efterforskningen, er en anden

sandsynlig forklaring på, at bagmandspolitiet ved sit 40-års jubilæum har en af landets højeste opklarings- og domfældelsesprocenter«. Domfældelsesprocenten ligger i dag på omkring 95, hvor den i slutningen af 1980'erne lå tættere på de 90 og nogle år lige under.

En af årsagerne til den høje domfældelsesprocent er naturligvis – som det også ofte fremhæves – et meget tæt samarbejde med specialmyndigheder såsom Konkurrencestyrelsen, Finansinspektoratet, Erhvervsstyrelsen og ikke mindst Skat. Man samarbejder om forebyggelse, om standsning og blokering, medens forbryderne er ved at blive begået, og endelig om opklaringen og tiltalerejsningen vedrørende de konkrete forbrydelser.

Alt er jo på sin vis fryd og gammen – men samtidig rummer det en ikke uvæsentlig risiko for, at denne

"specialenhed" glemmer den del af sit formål, der består i at afsøge grænserne for det strafbare. Dette nævnes fortsat i en bisætning ved festlige lejligheder, men efterleves ikke alt for tit i praksis.

At rejse tiltale for overtrædelser af "nye" bestemmelser – f.eks. inden for konkurrence Lovgivningen – med det formål at få afprøvet eller øget (alt efter behag) størrelsen af de bøder eller, med de nye regler på området, længden af den frihedsstraf, en kartelsynder skal have, er således ikke udtryk for en afprøvning af, hvornår "smart" forretningsvirksomhed bliver strafbar. At afprøve grænser vil sige, at man f.eks. rejser tiltale i sager, der kan vise, hvornår aftaler bliver til kartelvirksomhed, eller hvornår opskrivning af ejendommens værdi får en sådan karakter, at det bliver strafbart ikke bare for hovedmanden, men også for andre implicerede i "handlerne".

Der er nogle, der lider af den vrangforestilling, at sådanne "grænsesager" udelukkende skulle være af akademisk interesse, så nogle professorer kan skrive lærde artikler om sagerne i juridiske tidsskrifter. Intet kunne være mere forkert. Det er af helt central interesse for erhvervslivet, for samfundet og for den enkelte dels at få markeret, hvornår adfærd bliver strafbar, dels at få "omrids" på de meget ofte uklare gerningsbeskrivelser, der er på området for økonomisk kriminalitet. Det giver mulighed for at indrette sig på at undgå at overtræde lovgivningen, og det forhindrer uønsket forretningslignende adfærd.

I dette meget mere centrale perspektiv er det ikke særligt interessant, om en oplagt strafbar handling skal medføre betaling af en bøde på to eller på 10 millioner kroner eller en fængselsstraf på to år i stedet for et år. Når bagmandspolitiet "domfældelsesprocent" derfor er alt for høj, er der derfor (også) grund til bekymring: Det kan være tegn på manglende mod til at få ridser i "imagerlakken", eller det kan være tegn på manglende forståelse for bagmandspolitiet særlige funktion.

Denne funktion forudsætter naturligvis ikke – og har heller aldrig gjort det – at man skulle rejse tiltale i sager, hvor man ikke regnede

med at få en domfældelse hjem. Men den forudsætter, at man også efterforsker de meget tunge og besværlige sager, og at man rejser tiltale også ved "grænsekriminalitet" – vel vidende, at man ikke finder grænser, hvis man ikke får afgørelser på begge sider af grænsen – dvs. også betragter det som en succes, at nogle få sager ender med en frifindelse.

Også det tætte, gode samarbejde med specialmyndighederne, som på mange måder er en forudsætning for en effektiv kriminalitetsbekæmpelse, rummer væsentlige indbyggede risici:

For det første er borgerne og virksomhederne forpligtet til at give specialmyndigheder oplysninger, som de ikke er forpligtet til at give politiet.

For det andet kan specialmyndighederne i stadig større omfang ransage hos virksomheder uden dom-

Når bagmandspolitiet "domfældelsesprocent" derfor er alt for høj, er der derfor (...) grund til bekymring.

Lars Bo Langsted

at der er en tilstrækkelig mistanke mod den pågældende person eller virksomhed. Og for det tredje besidder specialmyndigheden en specialviden, som bagmandspolitiet (og andre dele af anklagemyndigheden) mangler, hvilket ofte gør anklagemyndigheden afhængig af specialmyndigheden – f.eks. Skat – og denne myndigheds til tider noget enøjede fortolkning af de regler, der findes på området.

Når efterforskning, samarbejde, tiltaler og domfældelser bliver for gnidningsfrie, for effektive, for resultatkontraktfikserede, risikerer man ikke blot at sætte den enkeltes retssikkerhed over styr. Man risikerer også at ramme ved siden af det, som er samfundsmæssigt vigtigt, og som konkret var grunden til, at lovgiver etablerede en helt særlig enhed til bekæmpelse af økonomisk kriminalitet.

merkendelse alene på grund af fornemmelser eller som led i "stikprøver". Noget, som er helt udelukket for politiet, der skal have en dommerkendelse for at ransage, og som derfor skal overbevise en dommer om,

BUSINESS TO BUSINESS

Inventar

ConSet
hæve-/sænkeborde

Vi er bange for, at
erhvervslivet er holdningsdelt...
Hæve eller sænke holdningen!

Med ConSet hæve-/sænkeborde har du de bedste muligheder for at skabe et sundt arbejdsmiljø. Vores sortiment er bredt – både hvad angår stel og bordplader – derfor kan netop den helt rigtige løsning findes til både dig og dine medarbejdere. Find nærmeste forhandler på www.conset.dk eller scan koden her:

LAGER- OG PALLEREOLER

Vi har opkøbt et kæmpe parti af nye lager- og pallereoler i høj kvalitet fra et konkursbo. Alt skal væk nu, derfor giver vi op til 70% i rabat. Ring og få Danmarks bedste reoltilbud.

Tlf. 20 65 80 88

Forretningsanliggender

LEJ EN PAVILLON
– kontor/undervisning
www.jydskfynsk.dk

BtB annoncering
Ring venligst på tlf. 8738 3595
Jyllands-Posten

Køb og salg

EUR-PALLER

købes - også defekte.
Tlf. 98 19 22 33

Eur-paller - Købes og sælges
Toft, Odder. Tlf. 86 54 13 19

KARRIERE | SØNDAG

Den nye chef for PET, Jens Madsen, har en baggrund i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet.

Arkivfoto: Miriam Dalsgaard